CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

MWO 2018

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

miejsce na naklejkę

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **7 czerwca 2018 r.**
GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**
CZAS PRACY: **180 minut**
LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

NOWA FORMUŁA

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 27 stron (zadania 1–32). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Możesz korzystać z kalkulatora prostego.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MWO-R1_1P-183

MWO 2018

Układ graficzny
© CKE 2015

Zadanie 1. (0–1)

O grupie społecznej

Grupa, która służy jednostce jako standard porównań, ocen samego siebie, a także jako źródło przyjmowanych przez nią norm, wartości i zachowań.

Socjologia. Przewodnik encyklopedyczny, Warszawa 2008, s. 67.

Podaj nazwę rodzaju grupy społecznej opisanej w tekście.

……

Zadanie 2. (0–1)

O jednym ze zjawisk społecznych

Społeczeństwo będące w takim stanie nie potrafi wytworzyć spójnego systemu norm i wartości, które stanowiłyby wytyczną dla działań jednostki. Powoduje to jej zagubienie i niepewność. To z kolei [–] zdaniem Durkheima [–] może przyczyniać się do zachowań samobójczych.

wpolityce.pl

Zaznacz nazwę zjawiska społecznego opisanego w tekście.

A. konformizm

B. socjalizacja

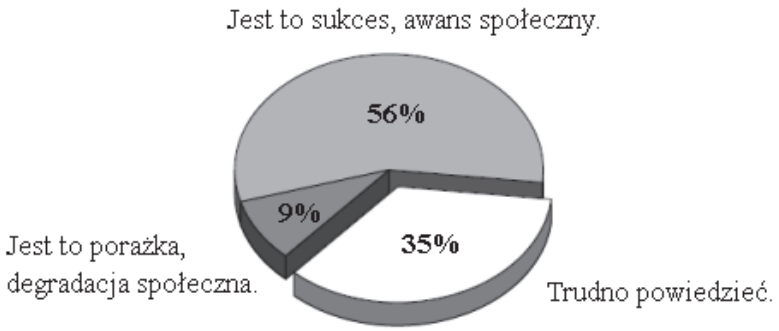
C. anomia

D. bunt

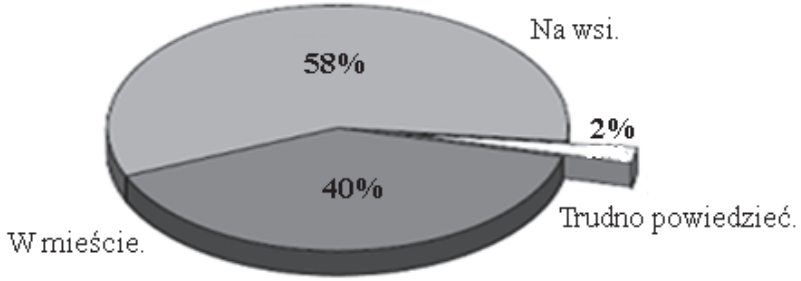
Zadanie 3. (0–2)

O postawach społecznych w Polsce

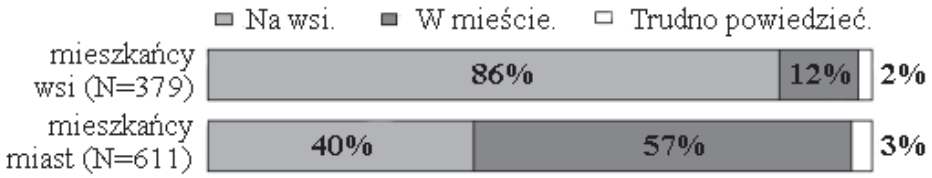
Wykres 1. Skojarzenia dotyczące przeprowadzki z miasta na wieś

Wykres 2. Preferencje dotyczące wyboru miejsca zamieszkania

Wykres 3. Preferencje dotyczące wyboru miejsca zamieszkania w zależności od obecnego miejsca zamieszkania

Na podstawie: *Wieś polska – stereotypy,* Komunikat z badań CBOS BS/4/2014.

3.1. Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Ponad 1/3 badanych wyraziło niejednoznaczną opinię o wpływie ruchliwości poziomej na ruchliwość pionową.	**P**	**F**
2.	Wśród mieszkańców miast zwolenników mieszkania w mieście jest o 17% więcej niż zwolenników mieszkania na wsi.	**P**	**F**
3.	Respondenci z miast ponad cztery razy częściej wyrażają chęć mieszkania w mieście niż mieszkańcy wsi.	**P**	**F**

3.2. Wyjaśnij, dlaczego dane umieszczone na wykresie 2. <u>nie są</u> średnią arytmetyczną analogicznych danych z wykresu 3.

……...……...

……...……...

……...……...

……...……...

Zadanie 4. (0–1)

Ujmowanie pojęcia klasy społecznej

<u>Tekst A.</u> Różne rodzaje własności są „zasobami" określającymi pozycję rynkową jednostek – mają „cenę", która przekłada się na określone dochody, [na] siłę przetargową, [na] władzę (lub podleganie kontroli), możliwości awansu, styl życia. Podstawowymi klasami społecznymi są robotnicy, chłopi, mali i średni właściciele […].

H. Domański, *Czy są w Polsce klasy społeczne?*, Warszawa 2015, s. 53.

<u>Tekst B.</u> W najszerszym znaczeniu jedna z podstawowych kategorii tworzących makrostrukturę społeczną, obejmująca ludzi usytuowanych […] pomiędzy klasą „wyższą" a „niższą". […] występuje we wszystkich społeczeństwach, w których istnieje hierarchia stratyfikacyjna.

Socjologia. Przewodnik encyklopedyczny, Warszawa 2008, s. 83.

Wyjaśnij, na czym polega różnica w ujmowaniu klasy społecznej w obu tekstach.

……...

……...

……...

……...

Zadanie 5. (0–1)

O ruchliwości społecznej

Kajetan Nowacki został prezesem spółdzielni mieszkaniowej „Dom” w Giżycku w 2013 roku. Rozpoczął swoje urzędowanie od propozycji ambitnego planu rozbudowy sieci ciepłowniczej na terenie spółdzielni. Nie udało mu się jednak go zrealizować, gdyż otrzymał propozycję objęcia funkcji prezesa spółdzielni mieszkaniowej „U Nas” w Mrągowie i podjął tam pracę od 2015 roku.

Opracowanie własne.

Rozstrzygnij, czy w tekście przedstawiono przykład pionowej ruchliwości społecznej. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....

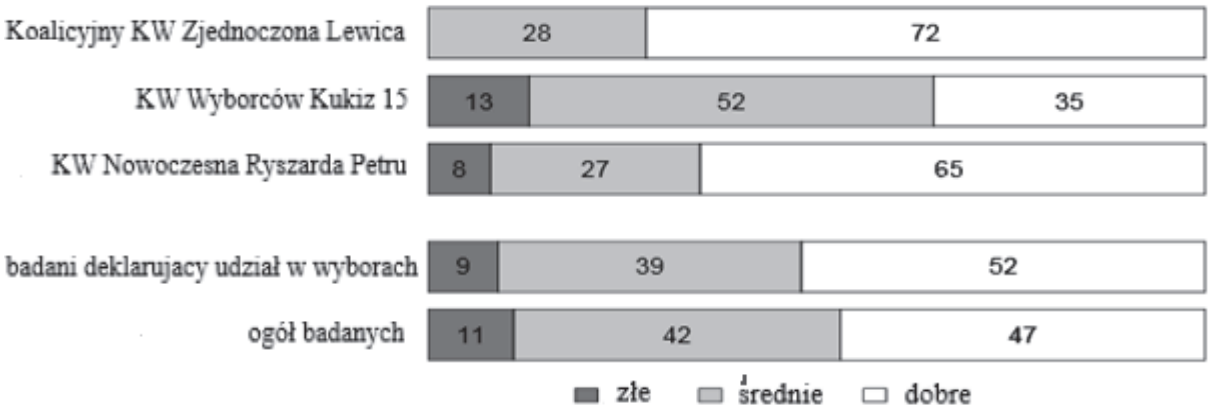
.....

.....

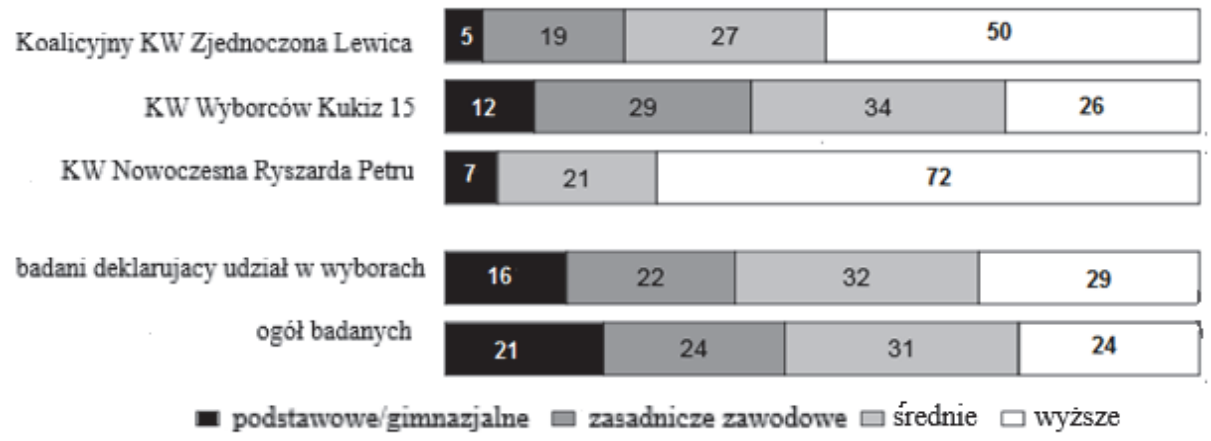
.....

Zadanie 6. (0–2)

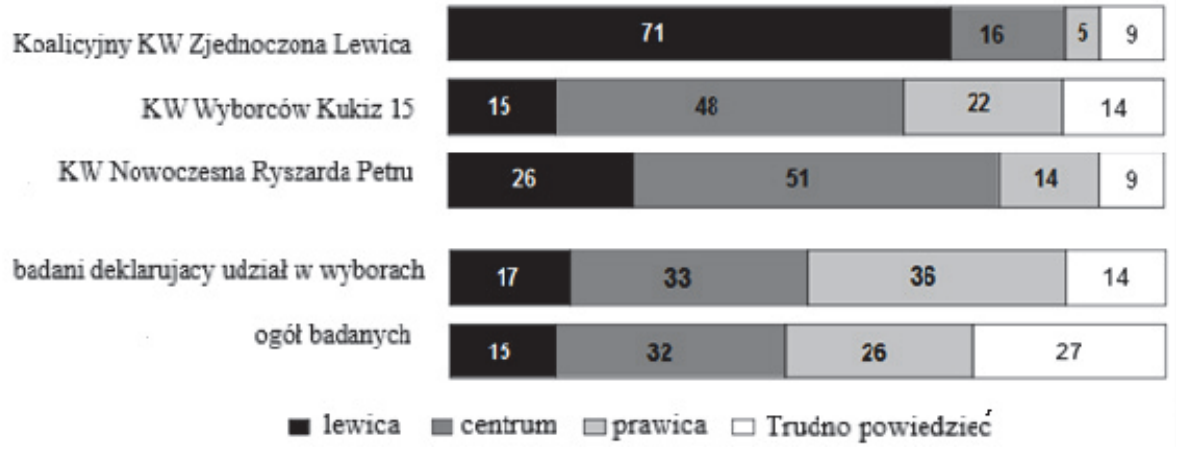
Wykres 1. Deklarowana ocena własnych warunków materialnych potencjalnych elektoratów wybranych sił politycznych w 2015 roku (w %)

Wykres 2. Deklarowane wykształcenie potencjalnych elektoratów wybranych sił politycznych w 2015 roku (w %)

Wykres 3. Deklarowana opcja polityczna potencjalnych elektoratów wybranych sił politycznych w 2015 roku (w %)

Na podstawie: *Kim są wyborcy, czyli społeczno-demograficzne portrety największych potencjalnych elektoratów*, Komunikat z badań CBOS BS/141/2015.

6.1. Rozstrzygnij, czy opinia, że ubodzy i słabo wykształceni to potencjalny elektorat formacji określających się jako lewicowe, była trafna w przypadku Polski w okresie ostatnich wyborów parlamentarnych. Odpowiedź uzasadnij, przywołując dane z wykresów.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……...……...……

……...……

……...……

……...……

……...……

……...……

6.2. Na podstawie zaprezentowanych wykresów oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	W 2015 roku większość potencjalnego elektoratu KKW Zjednoczona Lewica określała się jako osoby o poglądach lewicowych.	**P**	**F**
2.	27% respondentów oceniających swoje warunki materialne w 2015 roku jako średnie było potencjalnymi wyborcami KW Nowoczesna Ryszarda Petru.	**P**	**F**
3.	Nie wszystkie zaprezentowane komitety wyborcze uzyskały reprezentację w Sejmie RP w wyniku wyborów z 2015 roku.	**P**	**F**

Zadanie 7. (0–1)

O różnorodności i podobieństwie kultur

[Według badań George'a Murdocka] istnieją tylko dwa powszechniki kulturowe obecne we wszystkich zbadanych społecznościach: reguła „nie zabijaj" i zakaz kazirodztwa (incestu), a więc stosunków seksualnych z najbliższymi członkami rodziny. […] Natomiast ogromnie bogata jest kategoria podobieństw kulturowych wynikających z kontaktu kultur między sobą. […] Można wyróżnić kilka typowych sytuacji takiego kontaktu. Pierwsza to podbój słabszego społeczeństwa przez silniejsze i, w konsekwencji, wprowadzenie przemocą lub perswazją kultury dominującej przy eliminacji kultur lokalnych. […] Odmienna jest sytuacja mieszania się kultur w społeczeństwach wielonarodowych, gdzie liczne grupy migrantów wnoszą własne treści kulturowe […]. Trzeci wariant kontaktu kulturowego ma charakter bardziej pośredni, nie musi mu towarzyszyć podbój, ani fizyczny kontakt różnych społeczności. Dokonuje się on za pośrednictwem przepływu treści i produktów kulturowych, poprzez rynek i środki masowego przekazu. Proces ten bywa określany jako imperializm kulturowy […] [–] ogólnoświatowa ekspansja tzw. kultury zachodniej, zwłaszcza w jej wydaniu amerykańskim.

P. Sztompka, *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Kraków 2002, s. 242–244.

Na podstawie tekstu oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F – jeśli jest fałszywa.

1.	Większość wytworów wspólnych dla wielu kultur to – zdaniem autora – wynik kontaktów kulturowych.	**P**	**F**
2.	Wszystkie typy kontaktów kulturowych, o których pisze autor, to przejawy pluralizmu kulturowego.	**P**	**F**
3.	Zjawisko imperializmu kulturowego sprzyja procesowi uniformizacji kulturowej.	**P**	**F**

Zadanie 8. (0–2)

O formach aktywności obywateli

Opis 1. Niezadowoleni z praktyk banków posiadacze kredytów we frankach szwajcarskich protestowali w centrum miasta. Obok siedziby Narodowego Banku Polskiego i Komisji Nadzoru Finansowego zebrało się ok. 800–1000 osób. Manifestacja spowodowała poważne utrudnienia w ruchu. Protest zabezpieczały znaczne siły policyjne.

Opis 2. To reakcja na decyzję radnych, którzy chcą wydzierżawić majątek szpitala. Niektórzy się obawiają, że dostęp do świadczeń medycznych będzie trudniejszy. Głosowanie będzie ważne, jeśli weźmie w nim udział 13057 mieszkańców.

Opis 3. W wojewódzkim szpitalu specjalistycznym pielęgniarki zrzeszone w Związku Zawodowym Pracowników Bloku Operacyjnego Anestezjologii i Intensywnej Terapii rozpoczęły – po wyczerpaniu wszystkich przewidzianych ustawowo kroków – strajk głodowy. Domagają się podwyżek średnio o 400 złotych.

Opis 4. Wówczas nie istniała w Polsce możliwość odmowy służby wojskowej ze względu na przekonania. Zdarzali się jednak ludzie, którzy mimo tego otwarcie odmawiali stawienia się do poboru. Ich odmowę służby wojskowej władze karały więzieniem.

Na podstawie: tvnwarszawa.tvn24.pl; www.wspolczesna.pl; nowytomysl.naszemiasto.pl; www.h-net.org

8.1. Dokończ zdanie – wpisz właściwy numer.

Forma demokracji bezpośredniej została przedstawiona w opisie oznaczonym numerem …. .

8.2. Rozstrzygnij, który opis dotyczy obywatelskiego nieposłuszeństwa. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – opis numer ….

Uzasadnienie – .....

……...

……...

……...

Zadanie 9. (0–1)

Fragment rozważań współczesnego liberała

Każdy też rząd, niezależnie od swej orientacji politycznej, tylko po części może się kierować doktryną społeczną i polityczną, jaką reprezentuje. […] Musi się też liczyć ze społecznymi wyobrażeniami, nawet jeśli mają one utopijny charakter. Tak samo musi postępować rząd, którego ideowym zapleczem jest liberalizm. Do owych realiów, z którymi również liberalny rząd musi się liczyć, należą też powszechne wyobrażenia o opiekuńczym państwie dobrobytu. […] Odpowiedzią liberała na porażkę koncepcji opiekuńczego państwa dobrobytu winna być koncepcja społeczeństwa upowszechnionego dostatku. […] Społeczeństwo upowszechnionego dostatku ma też ograniczone oczekiwania wobec państwa (co nie oznacza, że nie dostrzega jego ogromnego znaczenia i nie wyraża wobec niego swoich wymagań). Bardziej zawierza najrozmaitszym formom samoorganizacji. Postawa ta nie może polegać na tym, by wciąż naiwnie powtarzać „mniej państwa", lecz powinna sprowadzać się do ciągłych starań o to, by było „więcej społeczeństwa". Jeśli społeczeństwa jest „za mało", musi być „więcej państwa" i kwestionowanie jego znaczenia jest pozbawione odpowiedzialności.

liberte.pl

Odwołując się do dwóch argumentów z tekstu, uzasadnij, że współczesny liberalizm <u>nie musi</u> oznaczać realizacji doktryny „państwa – nocnego stróża".

- ……..

……..…….

……..

- ……..

……..…….

……..

Zadanie 10. (0–2)

Wyzwania rozwojowe

W celu złagodzenia potencjalnych napięć na rynku pracy, jakie wynikają ze zmian w strukturze wiekowej ludności w perspektywie 40–50 lat, instrumentom mającym zwiększać zatrudnienie i aktywność zawodową powinny towarzyszyć działania na rzecz wzrostu dzietności […]. Działania te powinny mieć na celu wyrównanie szans osób bezdzietnych i osób mających dzieci (szczególnie kobiet) poprzez:
[obszar] 1) tworzenie warunków do łączenia funkcji zawodowych i rodzinnych, […]
[obszar] 2) wprowadzenie rozwiązań ułatwiających podział odpowiedzialności między rodzicami i zabezpieczających przed dyskryminacją na rynku pracy […], a także
[obszar] 3) zmniejszenie kosztów utrzymania dzieci, w tym dzięki wykorzystaniu systemu podatkowego i istniejących instrumentów polityki społecznej […].

www.mpips.gov.pl

Podaj przykłady działań władz publicznych Rzeczypospolitej Polskiej z XXI wieku w trzech wskazanych w tekście obszarach.

Obszar 1. – ……...

……

Obszar 2. – ……...

……

Obszar 3. – ……...

……

Zadanie 11. (0–2)

O jednym z systemów politycznych

System […] charakteryzuje się połączeniem w jednej osobie […] funkcji głowy państwa i szefa rządu, przez co posiada ona pełnię władzy wykonawczej. Prezydent wyłaniany w wyborach powszechnych ma […] [legitymizację] równą parlamentowi, nie jest przed nim odpowiedzialny politycznie ani też nie musi konsultować się w sprawach powoływania rządu. Członkowie egzekutywy odpowiadają politycznie jedynie przed prezydentem, który może ich w każdej chwili odwołać ze stanowisk.

Nauka o polityce. Wybrane zagadnienia, red. S. Grabowska, Rzeszów 2015, s. 52–53.

11.1. Podaj nazwę sytemu politycznego opisanego w tekście.

……...

11.2. Zaznacz nazwę państwa, w którym funkcjonuje system polityczny opisany w tekście.

A. Wielka Brytania

B. Federacja Rosyjska

C. Republika Francuska

D. Stany Zjednoczone Ameryki

Zadanie 12. (0–2)

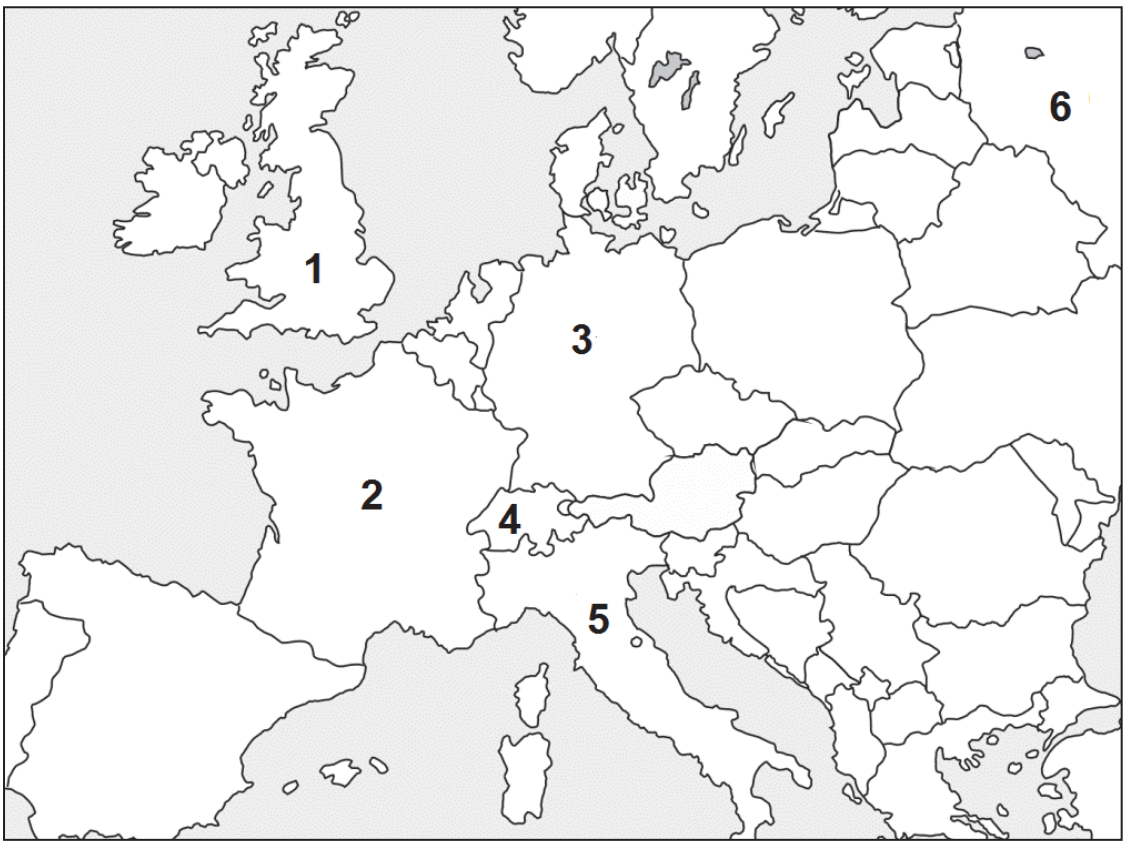
O rozwiązaniach ustrojowych w państwach Europy

Opis A. Jest państwem unitarnym. Głowa państwa jest wybierana przez instytucję, w której skład wchodzą deputowani obu izb parlamentu. Po zakończeniu kadencji obejmuje dożywotnio mandat senatora.

Opis B. Jest państwem federacyjnym. Głowa państwa jest organem kolegialnym wybieranym przez parlament i pełniącym funkcję komitetu wykonawczego parlamentu.

Opis C. Jest państwem federacyjnym. Głowa państwa jest wybierana w wyborach powszechnych. Ma prawo rozwiązania izby pierwszej parlamentu, gdy ta wyrazi rządowi wotum nieufności.

Fragment mapy politycznej Europy

Na podstawie: www.worldatlas.com

Uzupełnij tabelę – do każdej informacji o ustroju politycznym danego państwa dopisz nazwę tego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Nazwa państwa	Numer na mapie
Opis A.		
Opis B.		
Opis C.		

Zadanie 13. (0–3)

Ocena typu okręgów wyborczych

Jednomandatowe okręgi wyborcze (JOW) to najprostszy i najprawdopodobniej najlepszy sposób wybierania parlamentarzystów. […] Przede wszystkim jest to wprowadzenie osobistej odpowiedzialności […] [deputowanego] przed nami, obywatelami! Warto również zwrócić uwagę, że JOW eliminuje z parlamentu ugrupowania o poglądach skrajnych [i niskim poparciu].

www.zmieleni.pl

13.1. Podaj nazwę centralnego kolegialnego organu państwa w Rzeczypospolitej Polskiej, do którego wybory odbywają się w okręgach wyborczych przedstawionych w tekście.

.....

13.2. Podaj nazwę rozwiązania prawnego stosowanego w wyborach proporcjonalnych prowadzącego do sytuacji, której opis podkreślono w tekście.

.....

13.3. Sformułuj kontrargumenty wobec tez przedstawionych w tekście.

Teza ze zdania 2. – ……..

……..

……..

Teza ze zdania 3. – ……..

……..

……..

Zadanie 14. (0–1)

Bułgaria w kropce – nie wiadomo co dalej

Wybory w 2013 roku wygrało centroprawicowe ugrupowanie GERB, czyli Obywatele na rzecz Europejskiego Rozwoju Bułgarii, które zdobyło 30,5 procent głosów i 97 miejsc w 240-osobowym parlamencie. Drugie miejsce zajęli rządzący dotychczas socjaliści, z poparciem 26,6 procent i 84 deputowanymi. 36 miejsc ma dotychczasowy koalicjant, identyfikowany z mniejszością turecką Ruch na Rzecz Praw i Swobód. Ostatnim ugrupowaniem, które weszło do parlamentu, są antysystemowi nacjonaliści z Ataki. Otrzymali poparcie 7,3 procent i 23 miejsca […]. Wiadomo natomiast, że zdolności koalicyjnej nie ma zwycięska centroprawica.

fakty.interia.pl

Odwołując się do tekstu, wyjaśnij, dlaczego w taki sposób zatytułowano przedstawioną relację o ówczesnej sytuacji politycznej w Bułgarii.

……..……

……..……

……..….

……..……

……..…

Zadanie 15. (0–2)

Kompetencje organów władzy w Rzeczypospolitej Polskiej

Opis A. Decyduje w imieniu Rzeczypospolitej o stanie wojny i o zawarciu pokoju.

Opis B. Desygnuje i powołuje Prezesa Rady Ministrów.

Opis C. Zarządza mobilizację, w razie bezpośredniego, zewnętrznego zagrożenia państwa.

Opis D. Zawiera umowy międzynarodowe wymagające ratyfikacji.

Opis E. Sprawuje kontrolę nad działalnością Rady Ministrów.

Na podstawie: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm.

Uzupełnij tabelę – do każdej nazwy organu władzy w Rzeczypospolitej Polskiej przyporządkuj po dwie litery, którymi oznaczono jego kompetencje.

	Nazwa organu	Litery opisu kompetencji	
1.	Sejm Rzeczypospolitej Polskiej		
2.	Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej		

Zadanie 16. (0–2)

Nieobowiązujące przepisy dotyczące samorządu gminnego w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 13.3. Referendum w sprawie odwołania rady gminy przed upływem kadencji […] jest ważne, jeżeli wzięło w nim udział co najmniej 50% uprawnionych do głosowania.
Art. 18.4. Odwołanie […] [organu wykonawczego] następuje w głosowaniu tajnym bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady gminy.
Art. 26.2. W skład zarządu [gminy] wchodzą: wójt albo burmistrz (prezydent miasta) jako przewodniczący zarządu, ich zastępcy oraz pozostali członkowie.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie terytorialnym*, Dz.U. 1990, nr 16, poz. 95.

Uzasadnij, odnosząc się do obecnych uregulowań w zakresie każdego z przytoczonych przepisów prawnych, że przepisy te pochodzą z aktu prawnego, który nie jest obowiązujący.

Art. 13.3. – ……..

……...……

……...……

Art. 18.4. – ……..……

……...……

……...……

Art. 26.2. – ……..

……...……

……...……

Zadanie 17. (0–2)

Fragment decyzji administracyjnej – sytuacja fikcyjna

Katowice, 16 stycznia 2015 r.

Prezydent Miasta Katowice
Nr ewid. 19/7864

(Brakujący element A.)

Decyzja
w sprawie wymiaru podatku od nieruchomości na rok 2015

Prezydent Miasta Katowice – na podstawie art. 207 i 210 w związku z art. 21 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 29.08.1997 r. *Ordynacja podatkowa* (Dz.U. 2012, poz.749, z późn. zm.), art. 2–7 ustawy z dnia 12.02.1991 r. *o podatkach i opłatach lokalnych* (Dz.U. 2014, poz. 849 z późn. zm.), Uchwały nr LV/1288/14 Rady Miasta Katowice z dnia 15.10.2014 r. *w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości na rok 2015 obowiązujących na terenie miasta Katowice* (Dz.Urz. Woj. Śl. 2014, poz. 5304) – ustala dla:

Położenie nieruchomości: ul. Krupańskiego 6
Podatek od nieruchomości do zapłaty: 468,00 zł
Podatek płatny jest na rachunek bankowy nr 111609847000016 lub w kasie Urzędu Miasta Katowice.

(Brakujący element B.)

Prezydent Miasta Katowice
Julian Śląski

Opracowanie własne.

Podaj elementy wymagane dla decyzji administracyjnej, których nie zawarto w przytoczonym fragmencie dokumentu.

Brakujący element A. – ……

……...……

Brakujący element B. – ……

……...……

Zadanie 18. (0–1)

Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego

Trybunał Konstytucyjny w składzie:
Andrzej Rzepliński – przewodniczący, Maria Gintowt-Jankowicz – sprawozdawca, Stanisław Biernat, Andrzej Wróbel, Marek Zubik,
po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 lipca 2015 r., wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich o zbadanie zgodności:
art. 105 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz.U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, ze zm.) w zakresie, w jakim nakazuje pobranie opłaty za zmianę zezwolenia na prowadzenie apteki w sytuacji, gdy zmiana ta została spowodowana działaniami organów

władzy publicznej, z zasadą zaufania obywateli do państwa i prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym […] umorzyć postępowanie.

trybunal.gov.pl

Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Wniosek rozpatrywany przez Trybunał Konstytucyjny był skargą konstytucyjną Rzecznika Praw Obywatelskich.	**P**	**F**
2.	Przedstawiony wniosek nie był rozpatrywany przez Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie.	**P**	**F**
3.	Trybunał uznał art. 105 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. *Prawo farmaceutyczne* za niezgodny z *Konstytucją RP*.	**P**	**F**

Zadanie 19. (0–2)

Treść ustawy z 2009 roku

Art. 1. W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z 2001 r. Nr 28, poz. 319 oraz z 2006 r. Nr 200, poz. 1471) w art. 99 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Wybraną do Sejmu lub do Senatu nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego.”.

Art. 2. Przepis art. 99 ust. 3 Konstytucji, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, ma zastosowanie do kadencji Sejmu i Senatu następujących po kadencji, w czasie której ustawa weszła w życie.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Kaczyński*

Dz.U. 2009, nr 114, poz. 946 (stan prawny na 10 maja 2018 r.).

19.1. Sformułuj podobieństwo i różnicę w kwestii udziału Prezydenta RP w procedurze legislacyjnej w przypadku *ustawy zwykłej* i typu ustawy, której przykład przytoczono.

Podobieństwo – .....

.....

.....

Różnica – .....

.....

.....

19.2. Zaznacz nazwę instytucji unormowanej w przepisie prawnym przytoczonym w art. 3.

A. *ius soli*.

B. *vacatio legis*.

C. promulgacja.

D. absolutorium.

Zadanie 20. (0–1)

Fragment aktu prawnego obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej

1) wykonywanie orzeczeń sądowych w sprawach o roszczenia pieniężne i niepieniężne oraz o zabezpieczenie roszczeń […]; […]
3) sporządzanie protokołu stanu faktycznego przed wszczęciem procesu sądowego lub przed wydaniem orzeczenia na zarządzenie sądu lub prokuratora.

Dz.U. 1997, nr 133, poz. 882, z późn. zm. (stan prawny na 10 maja 2018 r.).

Podaj nazwę funkcjonariusza publicznego, którego zadania zostały wskazane w przytoczonym fragmencie aktu prawnego.

……...……

Zadanie 21. (0–2)

Przepisy prawne z kodeksu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 5 § 1. Oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem.
§ 2. Nie dające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego.

Dz.U. 1997, nr 89, poz. 555, z późn. zm. (stan prawny na 10 maja 2018 r.).

21.1. Podaj nazwę kodeksu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej, w którym zamieszczono przytoczone przepisy prawne.

……..……..……...……

21.2. Podaj nazwę zasady procesowej, której dotyczy <u>pierwszy</u> przytoczony przepis prawny.

……..……..……...……

Zadanie 22. (0–2)

Wynagrodzenie z tytułu umowy zlecenia – przypadek kwoty brutto 1000 złotych

Wynagrodzenie do wypłaty (netto), gdy należy odprowadzić wszystkie składki na ubezpieczenie, oblicza się zgodnie z poniższymi krokami:

KROK 1.: obliczenie składek ZUS od kwoty brutto:
składka emerytalna: 9,76% x kwota brutto + składka rentowa: 1,5% x kwota brutto + dobrowolna składka chorobowa: 2,45% x kwota brutto
9,76 x 1000 zł + 1,5% x 1000 zł + 2,45% x 1000 zł = 97,60 zł + 15,00 zł + 24,50 zł = 137,10 zł
Zleceniodawca nie opłaca składki na Fundusz Pracy za zleceniobiorcę, bo podstawa wymiaru składek w przeliczeniu na okres miesiąca jest niższa niż płaca minimalna.

KROK 2.: obliczenie kosztów uzyskania przychodu:
20% z różnicy między kwotą brutto pomniejszoną o sumę składek z kroku 1.
(1000 zł – 137,10 zł) x 20% = 862,90 zł x 20% = 172,58 zł

KROK 3.: obliczenie składek na ubezpieczenie zdrowotne:
A. (kwota brutto – suma składek z kroku 1.) x 9%
(1000 zł – 137,10 zł) x 9% = 862,90 zł x 9% = 77,66 zł

B. (kwota brutto – suma składek z kroku 1.) x 7,75% – część składki zdrowotnej odliczana od podatku dochodowego
(1000 zł – 137,10 zł) x 7,75% = 862,90 zł x 7,75% = 66,87 zł

KROK 4.: ustalenie podstawy do opodatkowania:
kwota brutto – suma składek z kroku 1. – wynik kroku 2.; należy zaokrąglić do pełnych złotych
1000 zł – 137,10 zł – 172,58 zł = 690,32 zł ≈ 690 zł

KROK 5.: obliczenie podatku dochodowego:
wynik kroku 4. x 18% – wynik kroku 3.B.; należy zaokrąglić do pełnych złotych
(690 zł x 18%) – 66,87 zł = 124,20 – 66, 87 = 57,33 zł ≈ 57 zł

KROK 6.: kwota netto do wypłaty:
kwota brutto – suma składek z kroku 1. – wynik kroku 3.A. – wynik kroku 5.
1000 zł – 137,10 zł – 77,66 zł – 57 zł = 728,24 zł

Na podstawie: cenabiznesu.pl

22.1. Podaj nazwę obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej kodeksu normującego typ umów, do których wyliczenie wynagrodzenia netto zaprezentowano powyżej.

……..……

22.2. Oblicz wysokość podatku dochodowego, który zleceniodawca odprowadzi za zleceniobiorcę – nastoletniego studenta niezatrudnionego u zleceniodawcy (nie bierz pod uwagę składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne).

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23. (0–1)

O rejestrowaniu działalności gospodarczej w krajach UE

Obywatele UE mają prawo założyć własną firmę w dowolnym kraju EOG. Wymogi administracyjne są różne w poszczególnych krajach – UE zachęca jednak swoje państwa członkowskie do wprowadzenia następujących zasad:
1. możliwość dopełnienia wszelkich procedur za pośrednictwem jednego organu administracyjnego;
2. możliwość dopełnienia wszelkich formalności rejestracyjnych przez internet.

Na podstawie: europa.eu

Uzasadnij, że w Rzeczypospolitej Polskiej zasady wskazane w tekście są wypełniane w przypadku rejestracji działalności gospodarczej osoby fizycznej.

Zasada 1. –.....

.....

.....

Zasada 2. – .....

.....

.....

Zadanie 24. (0–1)

Z dokumentu dotyczącego praw człowieka

Zważywszy, że uznanie przyrodzonej godności oraz równych i niezbywalnych praw wszystkich członków wspólnoty ludzkiej jest podstawą wolności, sprawiedliwości i pokoju na świecie, […] Zgromadzenie Ogólne ogłasza uroczyście niniejszą […] Deklarację […] jako wspólny cel dla wszystkich ludów i narodów, aby każda jednostka i każdy organ społeczeństwa, zachowując stale w pamięci niniejszą Deklarację, dążyły poprzez nauczanie i wychowanie do coraz pełniejszego poszanowania tych praw i wolności, i aby zapewniły poprzez stopniowe kroki o zasięgu krajowym i międzynarodowym ich powszechne i skuteczne uznanie i poszanowanie […].

www.ptpa.org.pl

Zaznacz zdanie dotyczące dokumentu, którego fragment przytoczono.

A. W dokumencie wskazano mechanizmy dochodzenia praw i wolności człowieka.

B. Dokument nosi nazwę *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka*.

C. Dokument przyjęto w ramach systemu Rady Europy.

D. Dokument przyjęto 16 grudnia 1966 roku.

Zadanie 25. (0–1)

Z raportu organizacji działającej na rzecz praw człowieka

[W specjalnym regionie administracyjnym przyłączonym do tego państwa w 1997 roku] […] policja aresztowała 955 osób, które wzięły udział w trwających od września do grudnia 2014 roku 79-dniowych demonstracjach prodemokratycznych, znanych też pod nazwą „rewolucji parasolek". […] Wśród aresztowanych byli opozycyjni prawodawcy, trójka współinicjatorów kampanii obywatelskiego nieposłuszeństwa „Occupy Central" […].

Raport roczny Amnesty International 2015/16. Sytuacja praw człowieka na świecie, s. 23–24, amnesty.org.pl

Zaznacz nazwę państwa, w którym doszło do wydarzeń opisanych w tekście.

A. Chińska Republika Ludowa

B. Republika Argentyńska

C. Republika Mołdawii

D. Republika Iraku

Zadanie 26. (0–1)

O rozstrzyganiu sporów w prawie międzynarodowym

Polega on – zgodnie z określeniem zawartym w konwencjach haskich – na załatwieniu sporów między państwami przez rozjemców pochodzących z wyboru tych państw i na podstawie poszanowania prawa. Z tego wynika zobowiązanie poddania się w dobrej wierze wyrokowi. Cechami charakterystycznymi są: bezpośredni wpływ stron na dobór składu rozjemczego, możliwość ustalenia przez strony podstaw wyrokowania, możliwość ustanowienia dla rozjemców procedury rozstrzygania konfliktu przez strony sporu.

Na podstawie: *Mała encyklopedia prawa*, red. U. Kalina-Prasznic, Warszawa 2005, s. 30.

Podaj nazwę sposobu rozstrzygania sporów opisanego w tekście.

…….

Zadanie 27. (0–1)

O organizacjach międzynarodowych

A. 	**B.**
Organizacja polityczno-wojskowa powstała w 1949 roku. Główne cele jej działalności to zbiorowa obrona oraz zachowanie bezpieczeństwa.	Organizacja międzynarodowa powstała w 1945 roku. Zajmuje się rozwojem współpracy między narodami oraz popieraniem przestrzegania praw człowieka.

Do każdej informacji o organizacji międzynarodowej, której członkiem jest Rzeczpospolita Polska, dopisz pełną nazwę tej organizacji.

Informacja A. – .....

Informacja B. – .....

Zadanie 28. (0–2)

Fragment mapy politycznej Europy

Na podstawie: www.worldatlas.com

Uzupełnij tabelę – do każdej informacji dopisz nazwę właściwego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Informacja	Nazwa państwa	Numer
A.	Państwo należące w 2017 roku do Unii Europejskiej, strefy euro oraz strefy Schengen.		
B.	Państwo należące w 2017 roku do Unii Europejskiej i strefy Schengen, a nienależące do strefy euro.		
C.	Państwo należące w 2017 roku do strefy Schengen, ale nienależące do Unii Europejskiej i strefy euro.		

Zadanie 29. (0–2)

O jednej z instytucji UE

Art. 18.3. […] przewodniczy Radzie do Spraw Zagranicznych.
Art. 18.4. […] jest jednym z wiceprzewodniczących Komisji. Czuwa nad spójnością działań zewnętrznych Unii.
Art. 27.2. […] Prowadzi w imieniu Unii dialog polityczny ze stronami trzecimi oraz wyraża stanowisko Unii w organizacjach międzynarodowych i na konferencjach międzynarodowych.

Wersja skonsolidowana *Traktatu o Unii Europejskiej*, oide.sejm.gov.pl

O polityk UE

Działaczka włoskich lewicowych ugrupowań partyjnych – Demokratów Lewicy i Partii Demokratycznej.
Od 2008 roku sprawowała mandat w Izbie Deputowanych, a w 2014 roku została ministrem w rządzie Matteo Renziego.
Także w 2014 roku – z ramienia Partii Europejskich Socjalistów – objęła stanowisko, którego dotyczą przytoczone przepisy prawne.

Uzupełnij zdania – wpisz brakujące człony pełnej nazwy instytucji (A.), nazwisko (B.) oraz nazwę instytucji (C).

Przytoczone materiały dotyczą Wysokiego Przedstawiciela Unii do spraw **(A.)** …… …….……..……..…..…… . Na stanowisko to powołano w 2014 roku – przedstawioną w materiale „O polityk UE” – **(B.)** ……..…….. . Poza udziałem w organach, których nazwy zostały podkreślone w przytoczonych przepisach prawnych, uczestniczy ona także w pracach **(C.)** …….…….. – instytucji, która nadaje Unii impulsy niezbędne do jej rozwoju i określa ogólne kierunki i priorytety polityczne.

Zadanie 30. (0–1)

O formie przemocy

W maju 2004 roku w pociągach jadących do Madrytu eksplodowało dziesięć bomb. Zginęły 192 osoby, ponad 1800 zostało rannych […]. Kolejny atak islamskich ekstremistów nastąpił w lipcu 2005 roku w Londynie. W centrum miasta eksplodowały cztery bomby – trzy w metrze, jedna w autobusie. Zginęły 52 osoby, 700 zostało rannych.

M. Bogucka, […] *w perspektywie historycznej*, „Mówią Wieki” 2011, nr 8 (619), s. 14.

Podaj nazwę zjawiska, którego efekty przedstawiono w tekście, i wymień dwie cechy charakteryzujące to zjawisko.

Nazwa – ……

Cechy:

- ……..……..…
- ……..……..…

Zadanie 31. (0–2)

O konflikcie między Tutsi a Hutu

Właściwie od początku 1994 roku ekstremiści Hutu przygotowywali się do „ostatecznego rozwiązania". Szczególnie istotną rolę odegrały tu rozgłośnie radiowe, ze względu na fakt, iż znaczna część społeczeństwa Hutu nie umiała czytać. […] Listy proskrypcyjne osób, które należało zabić w pierwszej kolejności, tworzono co najmniej z kilkumiesięcznym wyprzedzeniem. W nocy z 6 na 7 kwietnia 1994 roku […] rozpoczęły się masakry Tutsi. Oprócz nich w czystkach ginęli także politycy Hutu kojarzeni z ruchem na rzecz pojednania i pokoju.

R. Łoś, J. Reginia-Zacharski, *Współczesne konflikty zbrojne*, Warszawa 2010, s. 189–190.

Fragment mapy politycznej Afryki

Na podstawie: www.worldatlas.com

Uzupełnij zdania – wpisz cyfrę (A.), nazwę typu zbrodni (B.) oraz nazwę organu (C.).

Wydarzenia opisane w tekście rozegrały się na terenie państwa oznaczonego na mapie numerem (A.) …….. . W tekście została opisana zbrodnia (B.) ……, która nie ulega przedawnieniu. Do sądzenia winnych zbrodni przedstawionej w tekście został powołany (C.) ……..……. …… .

Zadanie 32. (0–12)

Wybierz jeden spośród podanych tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Porównaj elementy ustroju politycznego Francji i Niemiec: typ systemu politycznego, system wyborczy (w elekcjach, których dotyczą materiały źródłowe), system partyjny oraz ustrój terytorialno-prawny.

Tabela 1. Wyniki wyborów do Zgromadzenia Narodowego we Francji

Nazwa ugrupowania politycznego*	2007	2012	2017
	% głosów z I tury / liczba mandatów		
Unia na Rzecz Ruchu Ludowego / Republikanie	39,5% 313	27,1% 194	15,8% 113
Partia Socjalistyczna	24,7% 186	29,4% 280	7,4% 29
Republika Naprzód	–	–	28,2% 308
Ruch Demokratyczny	7,6% 3	1,8% 2	4,1% 42
Front Narodowy	4,3% 0	13,6% 2	13,2% 8
Francja Niepokorna	–	–	11% 17
ogółem liczba mandatów	577	577	577

Na podstawie: parties-and-elections.eu

* W tabeli przedstawiono wyłącznie formacje, które co najmniej w jednych wyborach uzyskały min. 10% głosów lub 20 mandatów.

Tabela 2. Wyniki wyborów do Bundestagu w Niemczech

Nazwa ugrupowania politycznego*	2009	2013	2017
	% głosów z głosowania na listy partyjne / liczba mandatów		
Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna / Unia Chrześcijańsko-Społeczna	33,8% 239	41,5% 311	33% 246
Socjaldemokratyczna Partia Niemiec	23% 146	25,7% 193	20,5% 153
Lewica	11,9% 76	8,6% 64	9,2% 69
Zieloni	10,7% 68	8,4% 63	8,9% 67
Wolna Partia Demokratyczna	14,6% 93	4,8% 0	10,7% 80
Alternatywa dla Niemiec	–	4,7% 0	12,6% 94
ogółem liczba mandatów	622	631	709

Na podstawie: parties-and-elections.eu

* W tabeli przedstawiono wyłącznie formacje, które w wyniku co najmniej jednych wyborów uzyskały mandaty.

Temat 2.

Scharakteryzuj prawa dzieci i system ochrony tych praw, odnosząc się do regulacji *Konwencji o prawach dziecka* oraz polskiego prawa konstytucyjnego i rodzinnego.

UNICEF o prawach dziecka

Prawa dziecka nie kolidują z prawem rodziców do wychowywania dzieci zgodnie z ich wartościami i światopoglądem, […] [o ile nie] dochodzi do sytuacji niebezpiecznych, groźnych dla dziecka lub niezgodnych z prawem: zaniedbania, krzywdzenia, zmuszania do pracy zarobkowej, unikania obowiązku szkolnego. […] To najczęściej rodzice lub opiekunowie reprezentują dziecko przed organami państwa i jako pierwsi zgłaszają łamanie jego praw. […] Prawa dziecka i obowiązki to dwie odrębne rzeczy. To, że dziecko ma prawa[,] nie zależy od tego[,] czy wykonuje swoje obowiązki[,] czy nie (choć powinno to robić). Wraz z przyjściem na świat […] każde dziecko nabywa prawa, na które nie trzeba zasłużyć, spełniając jakiekolwiek wymagania.

www.unicef.pl

Temat 3.

Wyjaśnij, na czym polega zjawisko globalizacji, i sporządź – odnosząc się do konkretnych procesów i wydarzeń – bilans jego skutków w wymiarach: gospodarczym, społeczno-kulturowym i politycznym.

WYPRACOWANIE

na temat numer …

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*